

SON § 169**Remissvar. Remiss. Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer SOU 2022:41**

Ärendenummer: SON 2022/270

Paragraf föregående instans: SON/AU § 117

Socialnämndens beslut

Socialnämnden antar socialförvaltningens yttrande över betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer i enlighet med tjänsteskrivelsens bilaga 1.

Sammanfattning

Gotlands kommun är en av de instanser som har blivit utsedda av Socialdepartementet att inkomma med remissvar avseende betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41). Socialförvaltningen har berett ärendet och inhämtat underlag till förvaltningens yttrande utifrån referensgrupper med chefer/utvecklingsledare på övergripande nivå. Förvaltningen ställer sig positiv till flera av de förslag som lämnas i betänkandet såsom förslag om förändringar för tydligare krav på arbetsätt, samverkan och tillgång till medicinsk kompetens. Förvaltningen har dock en farhåga om att vissa av förslagen är av sådan abstrakt karaktär att de riskerar att inte nå avsedd effekt. Förvaltningen vill även betona att den stundande kompetensutmaningen kommer att påverka möjligheterna till att förstärka kring äldreomsorgen.

I betänkandet föreslås lagregleringar för att förtydliga äldreomsorgens uppdrag och innehåll samt skapa förutsättningar för en nationellt mer likvärdigt god kvalitet. Utredningens större förslag handlar om en ny äldreomsorgslag och lagregleringar för en stärkt primärvård i kommuner.

Enligt förslaget ska den nya äldreomsorgslagen komplettera socialtjänstlagen och innehålla mål för äldreomsorgen, särskilt utformade för ett förebyggande och hälsofrämjande perspektiv med fokus på att äldreomsorgen ska vara tillgänglig. Förslaget innehåller även nya bestämmelser om delaktighet, individanpassning, samordning, kontinuitet, uppföljning, trygghet och ledarskap. Vidare föreslås en förordning om en nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen som ska utgöra stöd och styrning för kommun och verksamheter i hela landet. Lagens övergripande bestämmelser ger kommuner utrymme att utifrån en lokal kontext utforma verksamheter så att de når lagens mål. Äldreomsorgslagen föreslås träda i kraft från och med den 1 januari 2024.

Utredningen lämnar även flera förslag på förändringar i befintlig lagstiftning som syftar till att stärka hälso- och sjukvården i kommunen och säkra likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård för patienter med kommunal hälso- och

Socialdepartementet**Remiss. Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer SOU 2022:41****Sammanfattning**

Gotlands kommun har av Regeringskansliet blivit utsedd som remissinstans avseende betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer, SOU 2022:41. Socialnämnden lämnar ett överlag positivt yttrande med kommentar om att vissa av förslagen är av sådan abstrakt karaktär att de riskerar att inte nå avsedd effekt i att förtydliga äldreomsorgens uppdrag samt skapa förutsättningar för en nationellt mer likvärdigt god kvalitet. Nämnden vill även betona att den stundande kompetensutmaningen kommer att påverka möjligheterna till att förstärka kring äldreomsorgen. Vidare ställer sig nämnden positiv till de förslag som syftar att stärka den medicinska kompetensen. Socialnämnden lämnar vidare följande kommentarer och synpunkter på remissen:

Yttrande**Avsnitt 7.3.4 Lagens syfte**

Socialnämnden instämmer i behovet och ser vinsterna av en nationellt mer jämlik äldreomsorg. En farhåga nämnden har är att utredningen tagit så stor hänsyn till att förutsättningarna ser olika ut i landets kommuner att förslagen inte är tillräckligt konkreta för att nå dess syfte.

Avsnitt 7.3.7 Ett personcentrerat perspektiv vid utförandet av insatserna

Socialnämnden är positiv till krav på arbetssätt med genomförandeplaner samt förslagens beskrivning av dess innehåll.

Avsnitt 7.3.14 Ledarskap

Socialnämnden instämmer i utredningens exempel på vad ett aktivt och närvarande ledarskap kan innefatta. Nämnden instämmer även i utredningens bedömning att de omnämnda exemplen inte är en uttömmande beskrivning. I förslaget omnämns att förutsättningar ska ges för att chefer ska kunna utföra ett aktivt och närvarande ledarskap. Nämnden menar att förslaget är svårt att förhålla sig till utifrån dess vaga karaktär och att det inte framgår mer tydligt ur vilket perspektiv bedömningen om följsamheten tolkas.

Avsnitt 7.3.15 Personal, bemanning och kompetens

Socialnämnden uppmuntrar diskussionen om adekvat bemanning för en vård och omsorg av god kvalitet, och är därmed positiv till en förtydligad bestämmelse gällande personal i äldreomsorgen. Socialnämnden anser dock inte att förslaget inbegriper de förtydliganden som vore önskvärda för att ge verkan och kan därmed ifrågasättas.

Avsnitt 7.3.18 En nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen

Socialnämnden är försiktigt positiv till förslaget om en nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen och välkomnar ett förslag om förordning.

Avsnitt 8.2 Gränsdragning mot specialiserad hälso- och sjukvård i hemmet

Socialnämnden är positiv till en utredning med uppdraget att förtydliga ansvarsfördelningen mellan huvudmännen och möjligheten till samverkan inom den specialiserade vården i hälso- och sjukvårdslagen. Nämnden menar att lagstiftningen bör förtydligas och att det är av stor betydelse för pågående omställning till en god och nära vård. Nämnden ser att utmaningarna idag i hög grad handlar om att ytterligare förtydliga vilka specialiserade hälso- och sjukvårdsinsatser som ska utföras i hemmet samt hur samverkan kring dessa ska ske med den specialiserade vården.

Avsnitt 8.5.1 Det kommunala primärvårdsansvaret, Avsnitt 8.5.2 En gemensam plan för primärvården

Socialnämnden är positiv till förtydliganden om det kommunala primärvårdsansvaret samt om samverkan mellan region och kommun vid planering och utveckling av hälso- och sjukvården. Nämnden vill understryka betydelsen av en nära samverkan mellan huvudmännen och ett delat ansvar för uppföljningen av den gemensamma planen.

Avsnitt 8.7.1 Styrning för ökad likvärdighet och tillgänglighet Avsnitt 8.7.2 Möjlighet att lista sig hos en vårdgivare med ett särskilt uppdrag, Avsnitt 8.7.3 Innehållet i det särskilda uppdraget, Avsnitt 8.7.4 Uppgifter för alla fasta läkarkontakter

Socialnämnden ställer sig bakom förslagen som förtydligar att individen möter en primärvård, oavsett vart och på vilket sätt den är organiserad.

Avsnitt 8.8.2 Stärkt medicinsk kompetens inom omvårdnad på vårdgivarnivå

Socialnämnden är positiv till förtydligande avseende vårdgivarens ansvar och lämnar en kommentar om att förslaget innebär en tvingande samverkan vid avsaknad av sådan kompetens som omnämns, vilket är bra. Vidare är nämnden frågande till på vilket sätt förslaget omsätts i praktik i förhållande till medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och om det även fortsättningsvis förblir skillnader på området nationellt.

Avsnitt 8.8.3 Stärkt medicinsk kompetens inom rehabilitering på vårdgivarnivå

Socialnämnden ser en farhåga i att det blir otydligt med många olika funktioner om inte uppdragen preciseras ytterligare. Nämnden är positiv till att förslaget uppmärksammar möjligheten med en kvalitetsansvarig för rehabilitering i syfte att säkra kompetens gällande hälsofrämjande/förebyggande arbete, rehabiliterande insatser samt hjälpmedel.

Avsnitt 8.8.4 Stärkt medicinsk kompetens på huvudmannanivå, Avsnitt 8.8.5 Medicinsk ledningsfunktion i regionen

Socialnämnden är positiv till att stärka medicinsk kompetens på ledningsnivå med syfte att samverka med regionens ledningsansvariga.

Avsnitt 9.5.6 Ekonomiska konsekvenser för kommuner

Socialnämnden anser det väsentligt att kommunerna (och regionerna) ersätts för de extra kostnader som förslagen kan medföra.

Avsnitt 10.2.2 Ytterligare initiativ för att understödja utvecklingen

Socialnämnden ställer sig bakom utredningens framhållande av att utreda behov av en kvalitetsfunktion i socialtjänsten.

Socialnämnden

Namn
Rolf Öström Socialnämnden

Marica Gardell
Socialdirektör

sjukvård. Ett behov av förtydligat ansvar och uppdrag hos kommun respektive region uppmärksammas och föreslås utredas vidare. Nya bestämmelser föreslås för en stärkt tillgång till medicinskt kompetens i kommunens primärvård. Utredningen föreslår även att det i kommunen ska finnas en ledningsansvarig för kommunens primärvård och i regionen ska finnas en ledningsansvarig för planering och samordning av hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunens primärvård. Vidare föreslås ett tydligare krav på läkarinsatser.

Bedömning

Socialförvaltningen instämmer i utredningens problembeskrivning och är överlag positiv till förslag för en ökad jämlik äldreomsorg nationellt. Förvaltningen har en farhåga att förslaget om en äldreomsorgslag inte når avsedd effekt på grund av att flera av de föreslagna bestämmelserna inte är tillräckligt konkreta. I uppdrag och kvalitetskrav som socialnämnden beslutat om återfinns flera av de förslag som nu föreslås lagstadgas. Verksamheter inom förvaltningen bör således arbeta i enlighet med dessa redan i dagsläget, exempelvis vad gäller arbetssätt med genomförandeplaner. Förvaltningen anser det positivt att upprättande av genomförandeplaner lagstadgas och även dess innehåll.

Förslagen som avser ledarskap, personal, bemanning och kompetens anser förvaltningen inte innehåller de förtydliganden som vore önskvärda för att nå avsedd effekt. Förhållandena för att förbättra arbetsmiljön inom äldreomsorgen behöver ses över och förvaltningen är ense med utredningen i att lokala förutsättningar spelar in för vilka krav som kan ställas, men hade ändå önskat tydligare bestämmelser att förhålla sig till. Till exempel anser förvaltningen att det behöver framgå ur vilket perspektiv bestämmelsen om ledarskap gäller: är det ett arbetsgivar-, ett arbetstagar- eller ett brukarperspektiv? Förvaltningen menar att förtydliganden kan vara av stor betydelse för möjlighet till att arbeta i enlighet med lag och för en ändamålsenlig uppföljning.

Förvaltningen är försiktigt positiv till förslaget om en nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen och välkomnar ett förslag om förordning. Beroende av dess utformning och innehåll skulle detta kunna utgöra det förtydligande som förvaltningen saknar i övriga förslag.

Förvaltningen instämmer i behovet av ett förtydligande av ansvarsfördelning mellan huvudmännen och menar att det är av stor betydelse för pågående omställning till en god och nära vård. Förvaltningen ställer sig bakom förtydliganden om det kommunala primärvårdsansvaret samt om samverkan för planering och utveckling av hälso- och sjukvården. Förvaltningen ser att utmaningarna idag i hög grad handlar om att ytterligare förtydliga vilka specialiserade hälso- och sjukvårdsinsatser som ska utföras i hemmet samt hur samverkan kring dessa ska ske med den specialiserade vården. Förvaltningen

vill understryka betydelsen av en nära samverkan mellan huvudmännen och ett delat ansvar för uppföljningen av den gemensamma primärvårdsplanen.

Förvaltningen ställer sig bakom förslagen som förtydligar att individen möter en primärvård, oavsett hur vården är organiserad. Förslagen om stärkt tillgång till medicinsk kompetens är överensstämmande med förvaltningens uppdrag och kvalitetskrav och de insatser som ges inom förvaltningens verksamheter idag. Förvaltningen ser däremot utmaningar i att fullt ut kunna säkra medicinska bedömningar av sjuksköterska dygnet runt, främst utifrån bemanning. Vidare ser förvaltningen att förslagen avseende individuella vårdplaneringar går i linje med nuvarande utvecklingsarbeten inom förvaltningen. Hälso- och sjukvårdsförvaltningens medverkan i detta arbete är av stor betydelse. Förvaltningen instämmer i behovet att utveckla och säkra individuella planer men ser också en risk för begreppsförvirring inom förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen är positiv till förtydligande om vårdgivarens ansvar och menar att förslagen för att stärka medicinsk kompetens inom omvårdnad och rehabilitering på vårdgivarnivå innebär en tvingande samverkan vid avsaknad av kompetens, vilket är bra. Däremot uppstår frågetecken hur detta kommer te sig i praktiken i förhållande till medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). Förvaltningen har en farhåga i att det blir otydligt med många olika funktioner om inte uppdragen preciseras ytterligare. Förslaget som belyser möjligheten med en kvalitetsansvarig för rehabilitering lyfts av förvaltningen som positivt.

Slutligen bedömer förvaltningen att flera av förslagen kan innebära ett ökat behov av uppföljning, vilket är positivt. En del av förslagen kan komma att innebära förändringar i organisation och arbetssätt som inte förväntas medföra extra kostnader långsiktigt, möjligen initialt. Förvaltningen anser det väsentligt att kommunerna (och regionerna) ersätts för de extra kostnader som förslagen kan medföra. Vidare kan förvaltningen se att förslagen har indirekta positiva konsekvenser ur ett samhällsperspektiv och för jämställdheten. Förvaltningen bedömer inte att förslagen får konsekvenser för miljö eller får särskild påverkan ur ett landsbygdsperspektiv.

Ärendets behandling under mötet

Marica Gardell, socialdirektör, föredrar ärendet.

Ordförande yrkar att socialnämnden beslutar enligt arbetsutskottets förslag.

Ordförande finner bifall till yrkandet.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Yttrande över betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer, socialförvaltningen 2022-09-20.

Socialnämndens yttrande över betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer SOU 2022:41, 2022-09-20.

Remisslista från Regeringskansliet, 2022-07-12.

Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer
SOU 2022:41

Skickas till

Socialdepartementet